

Maj—Juni 1951



Och ändå rör det sig

I sin ledare av den 3/4 1951 skriver DN med »Falskspelets gränser» som rubrik: Därhän har det gått, att varje upprop för fred, varje vädjan om samförstånd mellan folken numera ses och måste ses med den största skepsis av omdömesgilla och politiskt medvetna personer.»

Dessa ord äro inte riktade mot USA:s fredsprogram. De ska låta som en varning mot »kommunismen» och deras s. k. »medlöpare» i alla länder. Efter inledningen följer ett angrepp på fredsrörelsen såsom varande täckmantel för kommunismen. Dylika slagord utropas alltjämt från vissa håll ungefär som man vevar på en grammofonskiva. Den börjar bli gammal och utnött. Man undrar: är det kommunismen eller freden, de fruktar? Eller bägge? Vem vet?

— Och ändå! Vad är det som händer? Englands arbetsminister Bevan har gått ur regeringen med deklarationen

att den amerikanska upprustningens anspråk på världens råvaror skulle komma att undergräva det

civila folkhushållet i alla länder utanför USA och redan skadat de västliga staterna mer än Rysslands uppträdande. En engelsk upprustning för 4.700 miljoner pund enligt regeringens förslag kan, sade han, icke genomföras utan obotliga skador för Storbritannien och andra delar av världen.

En upprustning av dessa mått, som genomförs i den nu planerade takten, betyder enligt min mening, sade Bevan, att de berörda staternas underlag för politisk frihet och parlamentarisk demokrati icke kan hålla för påfrestand.

Upprustningen kan, fortsatte han, endast genomföras, om Englands levnadsstandard och sociala förmåner upprätthållas. Bevan varnade för massarbetslöshet i England och förklarade att han hoppades att hans avgång skulle leda till att »några av våra amerikanska vänner börjar tänka innan det är för sent».

Och handelsminister Wilson följde honom. Kanske flera!

I Frankrike talas det om, att en stark opinion vore tänkbar för ett neutralt Frankrike.

Kanske ett alliansfritt Europa kunde bli en del av vägen till fred?

ELISABETH TAMM

För barnens skull

En Barnens Dag i alla länder — den tanken väcktes först av KDV. Dagen firades första gången den 1 juni 1950. Vid Rådsmötet i Berlin 31/1—6/2 1951 beslöt man i resolutionen om försvar av barnen:

»Att föra en bred kampanj för den internationella Barnens Dag år 1951 med följande målsättning: avlägsna krigshotet; skydda barnens liv; minska rustningsutgifterna och öka anslag som förbättrar barnens levnadsvillkor, som ger dem bättre hälsoskydd och bättre uppfostran; göra undervisning och uppfostran sant demokratiska; kräva ett slut på krigspropagandan i skolor, i barnlitteratur, i film och radio.»

Att barn ska ha det bra — självklart! Det tycker alla. Det tycker fågelmamman och sälmamman och lejonmamman. Det tyckte grottmödrarna för 30.000 år sen och det tycker mödrarna år 1951 e. Kr. Och ändå — hur har inte barn fått lida! I varje fall under den höga civilisation som den vita rasen skapat. Ja, säger man, förr i världen var det nog så. Och man tänker på föräldrars likgiltighet för sina barn under 1700-talet, hur t. ex. Rousseau lämnade alla sina barn, det ena efter det andra att uppfostras som hittebarn. Eller man tänker på all härsklysten stränghet i uppfostran som förövigats i 1800-talets litteratur. Och man tänker på fattigdom, barnarbete, svält och sjukdomar.

Men tro inte att barns lidanden hör till en förgången tid. KDV:s appell för världens barn förra året påminde oss om att i Asiens och Afrikas koloniala och bero-

ende länder miljoner barn dukar under på grund av hunger och sjukdom. Vid KDV:s kongress i Peking för Asiens kvinnor sade man: »Barn arbetar från 5 års ålder och får ingen skolundervisning, barn säljs som slavar till fabriks- och jordägare.» Och detta gällde 1949 om länder där en fjärdedel av jordens barn bor.

Det är också omöjligt att glömma de lidanden som under de sista tio åren övergått Europas barn. Var och en av oss har väl några minnen, outplånligt inristade symboler av det namnlösa elände som hörde till vår egen tid. Kanske de jättehögar av leksaker som fanns kvar när Auschwitz' gaskammare upphört att fungera.

Och barnen i Spaniens och Greklands fängelser lämnar oss ingen ro. Inte heller kan vi länge glömma Koreas barn, Koreas gråtande barn. Spädbarnet, som försökte få mjölk fast dess mor var död. Det lilla ensamma barnet mitt på en väg, som en journalfilm visade. Och det foto vi har i denna tidning.

Man kunde kanske tycka att barnen i Amerika har det bra. Visst finns där en del barn som har det bra. Men tänk bara så många barn i Amerika som får lida för att de är negerbarn eller för att de är judiska barn och ännu många fler barn där som blir psykiskt skadade genom att de lärs att förakta barn av annan sort än deras egen. USA är också landet där krigsleksakerna florerar ännu mer än hos oss. Vi läste nyss om ett nytt bubbelgummi från Philadelphia, »Röda faran», som åtföljs av små bilder av kommuni-



Blommorna

Av RUT HILLARP

Vi vandrar på den hårdbankade vägen, våra händer trycker varandra hårt, de är alldeles kalla och onaturligt stora. Ibland ser du på mig, men jag tittar rakt fram: snart kommer jakten hit också, det finns människor som hukar och springer, helt nära, jag kan nästan se dem. Allt är tyst, bara våra steg ekar. Vi är inte rädda, våra händer blir större och större.

Det är höst men vattnet känns inte kallt. Vi ligger på pråmen vid stranden, den har till hälften sjunkit, och bara hälften av våra kroppar är ovan vattnet. Vi sjunker sakta, mycket sakta, men vattnet stiger inte. Mitt huvud på ditt bröst mina vitblanka axlar och vi vet att jakten kommer närmre. Då när jag öppnar ögonen har blommor vuxit upp mellan oss och vattenlinjen. Smala raka stjälkar med små genomskinliga röda klockor i knippen: en tunn ridå, ett levande mönster. Jag kunde nå dem och bryta dem. Men jag vet att de växer där bara för mig. Du kan inte se dem. Du kan inte öppna dina ögon.

Nu faller de första skotten, långt borta. Dina armar blir allt svagare och överkligare, jag ser inte ditt ansikte längre. Blommorna, de små glasklockorna med sina spröda ringar mot himmel och hav, de lyser allt klarare och närmre.

tiska illdåd mot fångar. Tidningen Dagen säger apropå detta: »Att vansköta ett barn fysiskt är något som i kulturländer med rätta straffas strängt. Men att bidra till att förvrida barnens själar genom att så hat och fruktan i dem, är tydligen något som är högst respektabelt och kan påräkna stöd även inom läger, som uppger sig kämpa för demokrati och frihet.»

Ja, inte sant nu tänker vi alla med oro på våra barn i Sverige. De har det verkligen inte bra heller. Det kan vara illa nog att den dyrtid, som vuxit fram i rustningarnas spår, på många vägar är ett hot mot barnens kroppsliga hälsa. Men värre är ändå att alla våra barn växer upp i en atmosfär som är förgiftad av hatpropaganda. I dagliga tidningar och i veckopress, i radio och på film framställs dag efter dag kommunismen som ett spöke och Sovjetunionen som ett »skräckfantom». Detta är ju den grund på vilken krigspropagandan vilar. Och den är viktigare än barnens själar, som får ärr för livet av hat och fruktan. Det är möjligt att »Vi Kvinnors» läsare genom daglig

vaksamhet kan skydda sina barn mot hatpropagandan eller göra dem immuna, men det är i alla fall bara en ringa del av Sveriges barn.

Så är det då sant att världens barn har det inte bra i denna stund. För barnens skull måste vi skapa en bättre värld.

För barnens skull måste vi arbeta för fred. Det betyder just nu i första hand att arbeta för en fredspakt mellan de fem stormakterna så att vi kan få slut på de krig som nu pågår, få en omedelbar avspänning.

För barnens skull måste vi arbeta för en rustningsminskning så att vi får råd att skydda deras kroppsliga hälsa.

För barnens skull måste vi arbeta för vänskap mellan folken, mot misstro och för samförstånd så att våra efterkommande kan bli harmoniska människor.

A. A.

Kvinnan och tistlarna



Astrid Forsbergs nya roman *Kvinnan och tistlarna* är något för Vi Kvinnors läsekrets att ta upp i sina cirklar. En charmfullt skriven bok om väsentliga ting. Den genomskinligt rena stilen går verkligheten in på livet för att förklara dess konflikter — och visa hur de positiva egenskaperna mod, kärlek, tro och ihärdighet på viktiga punkter bryter igenom murar eller bygger broar mellan isolerade människor.

Mitt i romanens värld av präktiga människor, de flesta av landsbygdens lärarkår, finns en sjuk punkt — den debile ynglingen Sanfred, som kommer att trassla till handlingen för de friska och goda. Men här är inte målat i svartvitt, nyanserna är tydliga, de friska kan också ha sin lutning mot det sjuka och de goda kan avsky och äcklas åt det onda på ett mycket oevangeliskt sätt. Genom den oansvarige Sanfred blir boken spännande — förf. rör vid ett brännande problem: Skall jag taga vara på min broder, när han ur inga synpunkter är värld det?

Redan i en tidigare utmärkt skriven bok, *Du är värd på en väg*, behandlar Astrid Forsberg liknande problem. Det är minnen och intryck från hennes första kondition efter avlagd folkskollärarinneexamen, två år på Slagsta skola för sinnesslöa, som omsmälts till denna på sin tid (1935) mycket diskuterade roman. Frågorna och tvivlen om det lönade sig att lägga ner en så orimlig möda på dessa sinnesslöa medan begåvade barn vanvårdades, hettade omkring den unga lärarinnan. Man kan säga att hon aldrig släppt vare sig intrycken, tvivlen eller medlidandet. Alltsammans kommer fram igen i *Kvinnan och tistlarna*, men mognare, mera avvägt och intressant för läsaren.

Till mognaden bidrog, utom tiden och studierna, fem års lärarinetjänstgöring på ett litet bruk i Helsingland, där Astrid Forsberg fick undervisa i både små- och folkskoleklasserna, vara med i föreningar och cirklar, skriva recensioner i en svenskamerikansk tidning (och därigenom få råd att följa med litteraturen) och lägga ner mycket pengar på ferieresorna hem till en annan del av landskapet, där föräldrahemmet fanns.

Ensamheten i skogstrakten som stod som en mur omkring det lilla bruket och de där recensionerna i den avlägsna amerikanska Arbetaren växte ihop till drömmen om att bli journalist och komma ut i världen. Och så kom en sjukdom, sjukledighet, försök i olika tidningar och tidskrifter — och så avsked till bruket.

Här kan vi knyta an bekantskapen med Astrid Forsbergs namn: i *Husmodern*, *Idun*, *Veckojournalen* har vi läst hennes friska och sakliga artiklar och reportage.

Det där tvånget att undervisa visuellt och konkret för Slagstabarnen har sannerligen inte skadat henne i hennes journalistiska verksamhet — fast kanske är det en naturgåva...

De där fem rofasta åren i skogsbygden måste ha gett henne mycket att ta igen: sen dess har hon sett världen på resor i alla väderstreck — i England, Schweiz, Tjeckoslovakien, Estland, Danmark — där hon arbetade på Internationella folkhögskolan i två terminer.

Det skönlitterära författarskapet har alltid stått som det viktiga för henne, alltsedan hon gav ut sin första roman *Tungor av eld* år 1929. Den berörde liksom en senare roman *Eros och kors* et människans förhållande till religionen.

Som sig bör är dock hennes sista bok den hittills bästa.

Gunhild Tegen

»I denna tid då Västerland drager mot Österland i en strid som skapar hat och bitterhet — — i denna tid har hos oss väckts en tanke, en förhoppning att genom kvinnorna upprätta ett fredsförbund omfattande alla jordens länder. — — — Vi vilja som syst-rar räcka varandra händerna — — — fatta varand-ras händer runt hela jorden och bära den i våra ar-mar såsom ett barn — — —.»

FREDRIKA BREMER, 1854

Krigssystemet kan inte funktionera utan kvinnor-na. Men kvinnorna kunna inte leva under detta sy-stem. Kvinnornas revolt har börjat — —.

ELIN WÄGNER, 1935

Vad vi behöver för att driva fram saken är män och kvinnor som i offentlig diskussion världen över kan med levande kraft hävda att fredsfrågan är brännande. Det är mannen på gatan vi vill åt. — — Ingen auktoritet i världen skulle kunna tvinga ett demokratiskt folk ut i krig om inte en svårutrotlig benägenhet att omfatta felaktiga idéer gjorde folk beredda för och till och med angelägna om krig — — Om vi hade en eller två offentliga talare med Jesa-jas vältalighet och Sarah Bernadts teknik så kun-de kanske framtiden räddas.

VERA BRITTAIN, 1936
(England)

Handen

Av Astrid Forsberg

Han tyckte om handen och han var rädd för den på samma gång. Om dagen låg handen alldeles stilla och var bara en sak bland andra saker. Men om natten fick den liv. Då lämnade den kaptens skrivbord och strök omkring i hela huset. Per hade tydligt hört, hur den trevade på låset till kammaren, där han låg i den ena sängen och mamma i den andra. Mamma sov gott och hörde ingenting, Per måste krypa ner under täcket och gömma sig. Långt in i sömnen var han rädd för handen. Men inte ett ord om det sa han till mamma.

Solen sken och Per hade fått äppelmos till frukostgröten. Då han tittade ut genom köksfönstret, såg han kapten svänga sin käpp och gå med långa steg nerför trädgårdsgången och smälla i den vackra, svarta järngrunden.

— Husbonn' har gett sej åv, sa Per och använde samma ord som mamma.

Kapten — som inte var kapten på en båt utan soldat, och inte soldat heller nu mer utan kamrer på brukskontoret — gick var morgon genom grinden och blev borta i flera timmar. Per fick inte gå in i kaptens herrum, fast det var tomt. Om man smög sig dit ändå, kunde man slå kullerbytta på mattan, en mjuk matta full med blommor. Det var ett stort rum, som luktade cigarr, där fanns hala läderstolar att gömma sig och komma bort i och så skrivbordet.

Per tassade in i kaptens rum, då mor vände ryggen till. Han ville titta på handen, se efter att den verkligen låg stilla och orörlig intill läskblocket. Mor ropade på honom, men han svarade inte. I stället kröp han in under kaptens väldiga skrivbord. Och bordet blev ett hus i skogen, ett brunt, blankt hus. Därinne bodde han, och enbuskarna utanför speglade sig i husets väggar. Han lyssnade, han kände hur handen trevade uppe på taket och ämnade sig ner. Hemskt! En hand utan människa, bara en hand alldeles för sig själv. Mamma gick stadigt inne i matsalen och dukade av efter kaptens frukost. Sen skulle hon diska. Per vågade sig fram. När han stod upprätt igen krympte huset ihop till ett skrivbord och handen låg och såg oskyldig ut som om den aldrig rört på sig. Per strök försiktigt över den kritvita handens lillfinger, så smalt, och levande, något för sig själv lite ifrån de andra fingrarna.

På ringfingret satt två ringar. Mamma hade bara en ring, och den gömde hon i byrålådan. Hennes hand var bredare och större.

— Per! Unge! Jag har ju sagt, att du inte får gå in i kaptens rum!

Mamma kom hastigt över golvet. Hennes starka, röda hand kändes tung och varm mot axeln.

— Står du inte och kladdar ner den vita gipsen, som jag knappast vågar röra vid, då jag ska damma på skrivbordet!

Modern suckade. Hon visste, att Per var bortskämd och fick alldeles för långa tyglar i ett främande hus. Hon ville vara en hushållerska utan vank och brist, men hon nändes inte hålla sitt barn undan och ur vägen i husbondens hem. Den här gamla, timrade bruksherrgård kunde väl rymma tre personer ledigt, fast en nyfiken unge sprang överallt.

Per stack de små kladdiga nävarna i byxfickorna och tittade frågande upp i moderns ansikte. Han ville höra om handen. Helga måste berätta, innan

hon kunde föra ut pojken. Jo, den där smala, fina handen på skrivbordet var ett porträtt av en levande dams hand, avgjutning hette det. Varenda hudveck, nagelrotens fina rundning, varenda linje på handen var med i gipset. Så gott hon kunde, förklarade hon också hur en sån där avgjutning gjordes, hur man kletade våt gips som en deg kring den levande handen och fick en form först. Per stod med gapande mun, modern tyckte, att han öron växte och vek sig framåt, så som han lyssnade. Hon var glad, att hon en gång städat ateljén åt en bildhuggare.

Damen med de vackra händerna hade givit sig i väg långt bort till ett annat land. Kapten kunde aldrig glömma henne, därför ville han ha den fina handen här på skrivbordet.

— Men gu' nåde oss pojke, om vi har ner gipsanden, så den går sönder. Då får vi nog inte stanna en dag längre i det här huset, du och jag.

Milt sköt hon sonen före sig ut genom dörren. Per hämtade sin lilla spade och grävde upp lera vid diket bakom häcken. Av leran försökte han baka händer, men ingen hand blev riktig och vacker som den på kaptens skrivbord. Han gjorde om händerna till djur, jättespindlar, smala, fina ödlor, igelkottar och katter. Han gjorde om fingrarna till ben, så att alla djuren kunde gå.

Syrenerna blommade, fåglarna kvittrade, det gula herrgårdshuset med halvmånar till fönster ovanför de riktiga, stora fönstren låg för sig själv i en trädgård. För första gången kände Per, att han fick bo på ett vackert ställe. Han ville inte alls bli bortkörd för den vita handens skull. Han brydde sig inte om att smälla i grinden utan kröp under häcken i stället och sprang till lekkamraterna på brukstorget. Efter en stund följde han Hasse hem. Hasses mamma och pappa och mormor och fyra syskon bodde bara i kök och kammare. Det stod soffor och sängar vid alla väggar. Hasses pappa gick hemma, för han hade vrickat foten. Det var en glad och rolig karl med knollrigt hår. Han skrattade och skojade med pojkarna, han skar visselpipor och barkbåtar åt dem och skräpade ner golvet. Per ville ha en egen pappa som Hasse och Svenne. När han kom hem, kände han att det luktade herrgård. Hos Hasse var det en annan, sämre lukt, men det gjorde ingenting, för där hade dom trevligt ändå. Pers middag stod framdukad på köksbordet. Mamma öste upp en stor portion makaroner med köttbullar åt honom. Själv hade hon inte tid att äta, hon sprang ut och in och passade upp sin husbonde. Kapten satt lika ensam till bords i matsalen som Per i köket.

— Mamma. Varför har inte vi nån' pappa?

— Tsst gosse! Ät nu.

— Kunde vi inte trola farbror kapten till våran pappa? Så slapp vi vara utan.

Mor ställde hastigt ner karotten på kakelskivan och gick fram till bordet. Hon såg förskrämd ut och hennes händer blev riktigt hårda, då hon grep honom i armen,

— Tig, väste hon. Tig unge, och hon skakade honom. Du begriper inte vad du säger, din lilla stackare, tillade hon lugnare. Men vi får inte tala så där. Dom skulle inte gilla oss förresten, viskade hon och tittade ut genom fönstret, som om »dom» kommit borta vid syrenhäcken.

Dyrtid och rustningar

Socialdemokratiska kvinnoförbundets styrelse har på sitt årsmöte gjort ett uttalande om de sociala förmånerna och prishöjningarna. Man pekar på de senaste årens försämring av de sociala förmånernas realvärde, vilken sedan mars 1947 uppgår till 22 procent, och fortsätter:

Läget för de befolkningsgrupper som åtnjuter sådana förmåner, främst barnfamiljerna och de ensamstående mödrarna, har härigenom kraftigt försämrats i förhållande till andra grupper, och

Ute i hallen mötte Per kapten, en lång herre med ganska grått hår. Per slog ihop klackarna och bökade fint, mor stod i dörren och såg ängslig ut.

— Nåa pojke, hur står det till i dag då? frågade kapten, som var på gott humör. Kom in och tala om för farbror.

Han la sin hand vänligt på Per och drog honom med sig in i sitt herrum ända fram till skrivbordet.

Per stirrade på gipshanden hela tiden, medan han kort och sanningsenligt svarade på farbror kaptens alla frågor: vad Per gjorde, vem han lekte med ute på bruket, om han hjälpte sin mor att bära in ved och springa till handelsboden. Samma slags frågor jämt och samt. Per hade svarat på frågorna förut flera gånger. Kapten var inte så rolig som Hasses pappa, men han kunde duga ändå.

Den vita handen låg på en bit mörkblå sammet. Lillfingret rörde på sig, Per såg det alldeles tydligt. Kapten tog upp en nyckel ur skrivbordslådan och öppnade ett hörnskåp, mitt bland alla buteljer och flaskor hade han en ask konfekt. Per blev bjuden, han fick ta en stor chokladbit och en ärtskida full med gröna marzipanärter. När han stoppade chokladbiten i munnen, lyfte sig handen lätt från sammet, den blev tydligt levande. Per skrek inte men rusade ut ur rummet. Den stora konfektbiten satt i strupen på honom. Han sprang förbi modern, som stått utanför dörren och lyssnat, direkt genom köket och ut på gården. Hjärtat pickade hårt inne i bröstet, och han började gråta.

— Vad är det? Blev du rädd? Du fick ju nå gott av farbror kapten?

Modern var efter honom, frågade och tröstade. Men han kunde inte tala om, vad det var. Han hade fått reda på något hemligt och farligt, nämligen att den vita handen inte var en vanlig sak utan kunde bli levande även mitt på dagen. Modern strök honom över kinden. Hennes hand kändes vass, för hon hade varit i tvättstugan på förmiddagen. Men Per klängde sig fast vid den stora, varma handen. Efteråt i köket blev det lugnt och tryggt. Per stannade inne och byggde några stugor, ja, en hel by av klossar och brädlappar. En fluga surrade, balsaminerna på fönsterbrädet blommade. Mor var lång och härlig, när hon lyfte kopparkitteln från spisen och skalade rabarber. Hennes tjocka fläta låg som en guldkedja kring huvudet, ibland tittade hon på Pers by med sina himlaögon och bara skrattade.

— Du håller på med byggnationer, du... Hon talade till honom som till en karl.

De kunde gott klara sig utan pappa. Mors röda, goda händer var i alla fall ordentligt fastväxta vid en riktig levande människa. Den lilla vita fruhanden inne på kaptens skrivbord kunde inte göra dem något.

syftet med de sociala reformerna har i motsvarande grad förfelats.

De socialdemokratiska kvinnorna framför sina bekymmer över denna utveckling och hoppas att åtgärder snarast möjligt vidtas för att återställa de sociala förmånernas realvärde i likhet med vad som nu skett i fråga om folkpensionerna och de särskilda barnbidragen. Framför allt är det angeläget att man inte accepterar en sänkt standard för de ekonomiskt sämst ställda, vilka måste ges full kompensation för penningvärdesförsämringen.

Detta är alldeles riktigt men varför ger man inte »de konkreta klarlägganden av orsakerna till den nuvarande situationen» som dock förklaras vara behövliga? Varför säger man inte som sanningen är att ökade rustningar skapar dyrtid och att vår världs läge i dag kan förbättras endast genom att alla folk oberoende av olikheter i samhällssystem samverkar för fred? Vi kvinnor kan ju inte med glatt hjärta arbeta för fria semesterresor åt barn om vi inte samtidigt gör vårt yttersta för att rädda framtiden åt barnen.

Svenska kvinnors vänsterförbund har i likhet med andra sektioner av KDV sänt en skrivelse till FN:s kvinnosektion som just nu sammanträder i Lake Success. Där talas om att Sveriges kvinnor fortfarande har olösta problem, framför allt lönefrågan. Och skrivelsen fortsätter:

Vi kan i detta sammanhang inte underlata att till FN:s kvinnokommission framföra vår uppmaning att frågan om fredens säkerställande är av avgörande betydelse för en vidare diskussion och ett fortsatt arbete för att befästa kvinnornas likställighet. — Upprustningarna genomförs på bekostnad av folkets materiella och kulturella standard. I vårt land har stora prishöjningar ägt rum på praktiskt taget alla områden, vilket hotar att sänka och i stor utsträckning redan har sänkt reallönerna och värdet av de sociala förmåner som existerar. Kvinnorna möter därmed självklart allt större hinder exempelvis i sin kamp för rätten till lika lön. — Till detta kommer att varje uppnädd rättighet, varje ny reform, allt konstruktivt arbete, av upprustningen och krigshotet sätts i fara att förintas på nytt. Freden är den grundläggande faktorn för det mänskliga framåtskridandet, detta gäller även för kvinnornas ställning i samhället.

Och så hemställer SKV att FN:s kvinnokommission måtte på sin dagordning uppta frågan om hur freden skall kunna säkerställas.

I grund och botten är fredsarbetet en uppfostringsfråga. Kan vi inte i fostran av barnen så frön för freden, har vi dåligt fyllt vår uppgift.

HILDUR NYGREN, 1951

Att bli människa

Det är alltså natt, men våren är kommen och man kan i halvljuset skönja en liten figur som sitter rätt upp i sängen.

— *Trodde du att jag skulle vakna mitt i natten?*

— — — Njaa, säger den sömniga modern, som inte riktigt är med i sammanhanget.

— Blidde du glad då? fortsätter den hoppfulla rösten.

— Ja, jag blev väldigt glad förstår du väl, säger nu den slöa kvinnan, som äntligen förstår meningen. *Väldigt glad*, men nu sover vi.

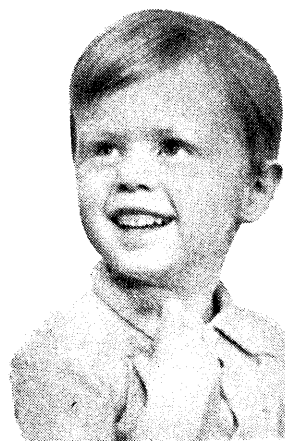
Inom en halv minut återvänder barnet till det drömmens rike han inte bort lämna, medan modern på mödrars vis ligger vaken och funderar. — Barnets sätt att se sig själv som rummets, familjens och världens medelpunkt är fascinerande. Inget tvivel egentligen på att modern och eventuellt några till sitter och väntar på om det skall vakna eller inte och gläder sig åt dess uppvaknande även om det är klockan fyra på natten.

Nu vet ju den erfarna eller psykologiskt bildade modern att detta hör barnet till och att den övervåldigande egocentriciteten liksom det påkostande och intensiva självhävdelsebegäret är ett övergående stadium i ett normalt barns utveckling. I en lugn och trygg atmosfär försvinner det automatiskt, där behöver man inte hävda sig varje sekund. Men den oroliga modern tänker förstås på hur världen ser ut runt ikring henne. Är det verkligen en omgivning lämpad för att omskapa små oemotståndliga, självupptagna vildar till socialt kännande, ansvariga människor?

Psykologerna har sitt recept, genialiskt enkelt och effektivt, när det gäller att platta till stackars jäktade mödrar. Det är på modern alltihop beror! Är hon sådan hon skall vara, då känner sig barnet tryggt, om det så är bland fallande bomber. På henne och ingen annan ankommer det att skapa lyckliga och harmoniska barn, ungdomar och människor.

Men hur i fridens namn skall hon bära sig åt? Ingen människa med förnuft kan undgå att ängslas för den närmaste framtiden, när krigspropagandans då hotar att förkväva förnuftets och humanitetens stämma. Vi tror inte att det skall lyckas, vi tror på tankens och hjärtats seger intill vårt sista andetag, men nog måste vi ängslas och nog måste vi jäkta när vi försöker att dra vårt lilla strå till stacken i arbetet för freden och framtiden. Dessutom har de flesta av oss triviala ekonomiska bekymmer, som inte gör oss till den värme- och trygghetsstrålande kamin en god mor bör vara enligt dagens officiella mönster. För att låtsas trygga bara kan väl inte vara meningen och därigenom torde man knappast heller lura några skarpsynta ungar.

Nej, vi kan inte spela teater för våra närmaste och det återstår oss inget annat än att fortast möjligt försöka få med oss våra telningsar.



— Inga andra mammor går bort om kvällarna och inga andra mammor talar om fred, är en obehaglig konstellation av argument som man får tålmodigt försöka reda ut för de minsta.

Och många bakslag får man vara beredd på, ett dråpslag fick jag själv häromdagen. Man har ju trots att kvinnokönets naturliga höghet och åtminstone jämnghet med det manliga skulle vara självfallen hos ens egen avkomma. Men vad är en mors auktoritet jämfört med det obestämda och odefinierbara kollektivet killarnas? Så här utlät sig således min kloka och snälla fyraåriga son kollegialt till sin fader häromdagen:

— Men vi killar, pappa, *vi kan göra svåra saker*.
HANNELE

Världsfredsrådet förbjudet i Frankrike

*Svenska Fredskommitténs ordf. protesterar
i telegram till president Auriol:*

Eder regerings beslut att förbjuda Världsfredsrådets verksamhet i Frankrike har berört mig såsom en ytterst ödesdiger händelse. Också i mitt land har rådet och dess ordförande, professor Joliot-Curie förvärvat en utomordentlig prestige.

Världsfredsrådets kloka, hängivna och mäktiga arbete för fred och mellanfolkligt samarbete har gett hopp åt 100.000-tals svenskar. Eder åtgärd måste i vårt land uppfattas som ett uttryck för att världsfreden är i stor fara och förstärker ytterligare det angelägna i att sluta upp kring Världsfredsrådets paroll om en fredspakt mellan de fem stormakterna.

PETER VARENIUS
leg. läkare,
ordf. i Svenska Fredskommittén

Korea vädjar till oss

Kära vänner, ni som allvarligt strävar efter fred i hela världen och en lycklig framtid för mänskligheten, ni som kraftigt protesterar mot all orättfärdighet vilken föder olycka och nöd:

Vi skriver detta brev till er bland ruiner i snöstorm och bitande vintervind som genomtränger våra tunna kläder.

Den amerikanska interventionen har vållat Koreas folk obeskrivlig olycka och sorg. Det ris som sätts av fattiga händer står oskördat på fälten och den säd som tröskats är förbränd till aska. Våra hem i städer och byar där vi en gång bodde lyckliga och fria är nu ruinhögar. Våra döda bröder och systar ligger i oräknelig mängd utmed vägarna. —

Det finns nästan inte en själ på gatorna. Inga tuppar gal, inga hundar skäller i byarna. —

Man kan inte känna igen Korea med hjälp av kartor och böcker som kom ut för sex månader sedan. Det finns inte ett spår kvar av platser, som vid den tiden stod angivna som städer och byar. Där ett hus fanns finns inget mer. Trädgårdar och skogar är försvunna. Kvar är endast nakna klippor och flodbäddar som symboler av det koreanska folkets okuvliga vilja att kämpa för sin frihet och sitt oberoende.

De platser som bombats av amerikanskt flyg sedan krigets början var varken skyttegravar eller artilleripositioner. Det var fredliga städer och byar

där arbetare, bönder och tjänstemän levde. — — — —

Kulorna riktades främst mot obehäpnade gamla män, mot kvinnor och barn. De första mål mot vilka amerikanska flygplan fällde brandbomber var inte baracker och militärtåg utan skolor, sjukhus, kyrkor, teatrar och stugor vid flodstränder och i lugna dalar. — —

Det finns inte en bit av Koreas land som inte är dränkt av våra landsmäns blod. Det finns ingen plats utan dödens bitterhet. — — — —

Kvinnor i hela världen, kära systrar, ni som hatar aggression och krig, ni som älskar fred och frihet och önskar mänskligheten lycka! — — — — Vi är förvissade om att ni i kommande dagar vill hjälpa och stödja Koreas folk som kämpar för frihet, rättvisa och fred mot de krigsanshängare som febrilt förbereder ett tredje världskrig. — — — — vem kan vara viss om att inte den nöd, de fasor vi lider i dag drabbar även era länder?

Kvinnor i hela världen! Vi besvär er att resa fredskampens fana högre. — — — — Må vi sluta oss fastare samman i kampen för mänsklighetens lycka och för en ljusare framtid åt våra barn.

Koreas demokratiska kvinnoförbund
januari 1951.

Officiellt F.N.-foto. Omslagsbild i marsnumret av Världsbörison med underskriften: Vad har vi gjort för ont?



HJÄLP KOREAS KVINNOR OCH BARN

SKV förbereder en hjälpkampanj för de koreanska kvinnorna och barnen. Vi uppmanar avdelningar och medlemmar att framför allt tänka på de koreanska barnen när de förbereder barnfesterna den 1 juni. Låt oss ett enda ögonblick tänka att det vore våra barn som upplevde dessa fasans dagar, veckor och månader i ett grymt skoningslöst krig. Samla de kläder som kan sys om och repareras, vädja till era bekanta om bidrag, alla har vi något som vi kan avstå. Varje bidrag är en konkret hjälp till oskyldiga små som lider obeskrivligt, och ett uttryck för vår solidaritet som mödrar med de tappra koreanska kvinnorna. SKV har beslutat inköpa och skicka en kvantitet medicin (penicillin etc) till Korea och förbundet är tacksamt om avdelningarna vill bidra med eventuella överskott vid barnfesterna och med andra insamlingar som kan göras, till kostnaderna här för. Detta skulle vara de första åtgärderna i en hjälpkampanj som vi måste hjälpas åt att vidare utveckla under sommaren och hösten.

Barnen i Korea, Grekland, Spanien, alla svältande och lidande barn i vår värld i dag, ropar till oss att inte glömma dem, att visa att även de svenska kvinnornas hjärta räcker till för ensamma små som driver övergivna bland ruiner och i koncentrationsläger, i svält och hemlöshet.



Mor och barn i Harlem, New York

Runa Andreen foto

Barnens Dag

den 1 juni

Barn kan inte försvara sig! — Vi kan väl också säga att vi stora kan heller inte försvara oss, allra minst mot krigets förfärlighet, om det en gång blir släppt lös. Men vi kan arbeta däremot, med ord och med gärning, med våra bästa krafter, så gott vi förstår. Det kan barn inte göra, de är utlämnade till den värld som vi bereder åt dem.

Men vi vet hur många barn i världen som krig — och nöd — kanske ohjälpligt berövat deras trygghet. Det är så svårt att tänka på att vi egentligen inte uthärdar det. Men var och en som kan göra ett uns för att ge dem deras trygghet åter, och var och en som kan göra ett uns för att ej nya barn skall kastas ut i rotlöshet, den må kallas lycklig.

HONORINE HERMELIN



Två representanter för den kinesiska folkrepubliken, A-tchi och hans lilla syster A-fei, barn till Kinas ambassadör i Sverige.



Sovjetryska moder med sitt barn. I handen håller hon den ryska texten till Stockholmsappellen, som undertecknats av alla mödrar i Sovjetunionen.

En dokumentsamling

är ALBERT E. KAHNS sista bok *H ö g f ö r r ä d e r i i A m e r i k a*, komplotten mot folket. Den har nyss utkommit på svenska. Arbetarkulturs förlag. Pris kr. 13:—.

En dokumentsamling på 470 sidor, omspannande tiden 1919—1950 lämpar sig inte för recension, men den är värd ett studium. Detta är fakta från USA, sorgliga, ofrånkomliga fakta. Här kan man inte tala om ensidig historisk skrivning. Så har det varit, så är det. Svårt att säga vad som är det värsta. Minst känt och kanske mest chockerande i vårt land är det martyrium livet varit för dem som byggt upp fackföreningsrörelsen i Amerika.

Denna bok är det starkaste tänkbara argument för en alliansfri politik inte bara för Sverige utan för hela Europa. Vi återger bokens

SLUTORD.

Händelseförloppet i denna bok förblir oavslutat.

Även när dessa ord nedskrivs begås förrådiska handlingar mot det amerikanska folket. Just nu hotas allvarligt vår frihet och våra liv av förrådiska intriger i större utsträckning än någonsin tidigare.

Inför krisen i nuet får vi inte förglömma gångna tiders lärdomar. Från alla håll hörs gälla röster, som ropar ut att faran för vår nation inte kommer från reaktionen utan från vänster, från de progressiva krafterna och att de som konspirerar mot oss är inte de reaktionära krafterna utan de radikala. Men varje amerikan som värdesätter demokrati och fred, varje amerikan som omhuldar sin egen familjs välfärd, måste fråga sig själv: Vem profiterade på det första världskriget? Vem utplundrade vårt land på 1920-talet och vem var orsaken till den fruktansvärda depressionen på 1930-talet? Vem konspirerade mot och bekämpade de demokratiska framstegen under den nya givens dagar? Vem understödde fascismen och förde fram Hitler till makten med det andra världskriget som oundviklig följd? Och vem är det som har berikat sig på blodbad, lidanden och massfattigdom under dessa årtionden?

Svaret på dessa frågor kläder av alla propaganda-lögner av i dag och avslöjar folkets verkliga fiender.

Det är dessa folkets fiender — det privilegierade fåtalet och dess politiska agenter — som är upphovet till den ständigt svällande reaktionen och som bär skulden till att friheten är så kringskuren i vårt land. Det är dessa män, som hotar oss med ett tredje världskrigs ohyggliga ödeläggelser och massmord.

Det bör stå klart för varje läsare av denna bok att dessa folkets fiender är mycket mäktiga, i annat fall skulle de utgöra en mindre fara för oss. Men deras nuvarande maktställning får inte avskräcka oss. Deras inflytande i vårt land — och i den övriga världen — är lika kortlivat som det bedrägeri och de illusioner på vilka det är baserat. Deras ursinne födes ur desperationen, ty för varje dag som går försvagas deras styrka. De är kolosser på lerböjor.

Det skulle naturligtvis vara dumdrigt att förneka, att fredens och framstegens krafter i Amerika blivit allvarligt, om än temporärt, tillbakaslagna. Den demokratiska koalitionen som slöt upp kring Roosevelts och som under kriget nådde sin höjdpunkt i fråga om enhet och kraft har blivit svårt splittrad. En sådan koalition måste återupprättas och stärkas för att erövra fåtalets kontroll till båtad för hela folket.

Vid uppbyggandet av denna enhetsrörelse får vi inte bli duperade av de beskyllningar för illojalitet, som framslungas mot dem som står i opposition till vårt lands nuvarande regering. Att kräva obetingat lojalitet och lydnad från folket gentemot regeringen strider i högsta grad mot den amerikanska traditionen. Den amerikanska traditionen kräver att regeringen skall vara lojal mot folket och rätta sig efter dess vilja. Och när en regering upphör att vara lojal mot folket, när den i realiteten förräder folkets intressen, då är tiden inne att ändra regeringens sammansättning så att den blir ett uttryck för folkets vilja.

President Roosevelt deklarerade i ett tal till kongressen den 7 juli 1943:

»Den avgörande frågan i detta krig är den fundamentala motsättningen mellan dem som tror på mänskligheten och dem som icke tror på den — den urgamla motsättningen mellan dem som tror på folket och dem som sätter sin tillit till diktatorer och tyranner. Det har alltid funnits män, som ej trott på folket, män som försökt hindra det historiska framåtskridandet, män som med våld försöker att driva folket tillbaka till slavisk lydnad och tystnad.»

Roosevelt försäkrade: »Vi skall vinna kriget och vi skall vinna den efterföljande freden.»

Folket vann kriget och folket kommer att vinna freden.

A. E. K.

Det viktigaste är att få varenda kvinna att inse att hon inte får ta del i krig eller krigsförberedelser. Om kvinnorna blir följda för detta sitt beslut måste de då minnas att inga lidanden som kan drabba dem av denna anledning är så stora som de vilka kommer att övergå dem och deras familj om kriget bryter ut.

— — — Låt oss börja vår motståndsrörelse nu. Så blir det aldrig något krig.

Vi kommer att bli baktalade och förföljda för att vi gör detta men det blev de första kristna också för alldeles samma principer som dem vi i freds-rörelsen nu går in för.

JESSIE STREET,
Australien 1951

Skall vi kvinnor för tredje gången inlemmas i ett krigsmaskineri? — — Vi borde säga nej! — — Vi borde redan 1945 ha startat en jätterörelse för att göra detta klart: vi är inte med nästa gång.

BARBRO ALVING, 1951

Två dikter
av Inger Hagerup

Alle elefanter

Alle elefanter
i byen Gøteborg
går med sorte vanter
når de bærer sorg.

Alle kenguruer
i byen Odense
bærer alpeluer
når de drikker te.

Alle krokodiller
i byen Kragerø
bruker mørke briller
når de måker snø.

Og —

alle papegøyer
i byen København
skifter undertrøyer
foran fastelavn!



Kvelden lister seg på tå

Kvelden lister seg på tå
over kløverengen.
Himlen har tatt stjerner på.
Alle barn skal sove nå,
sove søtt i sengen.

Melk og brød fra krus og fat
er så gode venner
med en liten trett krabbe
som skal spise aftensmat
med små melketenner.

Og to røde lette sko
setter vi på matten.
Er så slitne begge to.
Men nå skal de stå i ro
hele hele natten.

Natten kommer svart og stor.
Alle ting blir borte.
Seil i mørke, lille jord,
med en liten gutt ombord,
i sin lille skjorte!

Ur »Så rart» av Inger Hagerup.
Aschehoug, Oslo 1950.



Låtslek

En dag når Peter varit i lekskolan och inte hade något särskilt att göra så sa han: nu ska jag berättas en historia.

Jag vaknade en morgon då väckarklockan ringde och så steg jag upp och väckte far och mor och hjälpte dem att klä på sig.

De tyckte inte det var vidare roligt att stiga upp och far kunde inte knyta sina skosnören. Men jag hjälpte honom.

När far och mor var klädda och jag hade tvättat dem så sa jag till dem att de skulle sitta stilla medan jag gjorde i ordning frukosten. Det kunde de naturligtvis inte, plötsligt när jag var i köket och höll på med maten hördes det tjut och skrik inifrån rummet. Då jag kom in var de i vilt slagsmål med sina bilderböcker. Men jag grälade på dem och så blev de snälla igen.

Klockan åtta skulle de i väg till lekskolan så jag sa till dem att ta på sina ytterkläder. De kunde inte riktigt göra det själva så jag hjälpte dem. När jag hade följt dem till lekskolan och fröken hade tagit emot dem gick jag till arbetet.

Då jag kom till brandstationen där jag är brand-soldat var det stor utryckning. Jag hoppade hastigt upp i den stora flotta brandbilen och körde i full fart till eldsvådan och släckte den i en handvändning.

Medan jag höll på med att släcka elden kom hela lekskolan och tittade på. Min far och mor såg alltihopa tillsammans med de andra barnen. Jag märkte nog att far och mor sprang ut på gatan för att komma fram till mig men då sprang fröken efter dem och sa att det fick de inte. Man måste akta sig för alla de stora bilarna. Och så gick de hem till lekskolan igen.

Men jag körde hem till brandstationen med brandbilen. Det blev inga fler eldsvådor den dagen så när klockan var fem gick jag till lekskolan och hämtade far och mor. Fröken sa att de hade varit så snälla hela dagen.

Då vi kom hem och hade ätit middag läste jag en saga för dem och så stoppade jag dem i säng och de somnade strax.

Sen gick jag på bio. När jag kom hem hade de sparkat av sig så jag stoppade om dem igen.

Och sen gick jag och la mig.

Ur »Vi Kvinder» Børnernes Blad.

BIRTE BINGEN

Från våra avdelningar

Inte mindre än 24 nya avdelningar har sedan årsskiftet tillförts SKV. Särskilt glädjande är att förbundet under senaste tiden fått fotfäste i Småland, där vi tidigare icke haft någon organisation. Drygt hälften, eller 13, av de nya lokalavdelningarna har vi fått just i de tre smålandslänen. Bra gjort — och god hjälp har smålandskorna haft av Gävleborgsdistriktets ordf., Gerda Nilsson, som på förbundets uppdrag besökt Jönköpings, Kalmars och Kronobergs län. De orter på vilka avdelningar bildats är följande: Huskvarna, Hohultslätt, Kalmar, Lenhovda, Lessebo, Moheda, Målerås, Mönsterås, Norrhult, Nybro, Ruda, Värnamo och Växjö.

Ett annat distrikt där förbundets kan glädja sig åt att äntligen ha fått en organiserad kontakt är Halland, där nyligen en lokalavdelning bildats i Halmstad. Från Värmland anmäles två nybildade avdelningar: Arvika och Kristinehamn, från Östergötland tre, Ljungsbro, Skärblacka och Aby. Vårt synnerligen aktiva Gävleborgsdistrikt har utökats med en avdelning i Ljusne, och slutligen är att anteckna nybildade avdelningar i Borlänge, Mölndal och Råneå.

God aktivitet bland medlemmarna

Stockholmsavdelningen har under de senaste månaderna fått över 80 nya medlemmar. Avdelningens 8 grupper, av vilka några bildades i följ och några under detta år, har bidragit till en väsentlig effektivisering av arbetet. Främst har medlemmarna deltagit i de husmödraaktioner mot dyrtiden som ägt rum i några av stadens södra förorter samt vissa delar av Kungsholmen, Bromma, på Söder och på Essingeöarna. En mycket stor del av de 12.000 stockholmskvinnor som vänt sig till regeringen och begärt effektiva åtgärder mot prisstegringarna har kontaktats just av SKV-medlemmar. Sålunda har exempelvis Ekensbergsgruppens ordf., fru Maja Eriksson, ensam talat med 400 husmödrar i sitt bostadsområde. Liknande insatser har gjorts av flera SKV-medlemmar i Hammarby, Björkhammen och Kärrtorp. För närvarande är det fredspakten mellan stormakterna som står i förgrunden. Fyra medlemmar av Ekensbergsgruppen fick på sina listor 25 namn vardera under en timmes arbete första kvällen. Även hjälparbetet för Koreas barn och för fångslade grekiska kvinnor har kommit i gång.

★

Från Göteborg kan antecknas att medlemmarna är i full färd med att organisera stadsdelssektioner inom staden. Hittills har man fyra sådana och rapporterar goda resultat. Det har fört till till en stark ökning av medlemsantalet och sektionernas möten är mycket välbesökta. Den lokalavdelning som nyligen bildats i Mölndal — med 33 medlemmar vid starten — har göteborgsavdelningen tagit initiativet till.

★

I Luleå bedriver vår avdelning en mycket livlig verksamhet. Vid senaste mötet inröstades 9 nya medlemmar. Avdelningen sörjde bl. a. för en god representation till fredsdagen i mars. Man delade upp staden i två områden och företog namn- och penninginsamling till stöd för fredsdagen. C:a 500 namnunderskrifter och 540 kronor insamlades, i båda områdena inbjöds de som tecknat sig på listorna till möten. Vid dessa bildades fredskommittéer och valdes ombud till fredsdagen. I anslutning

till 8 mars genomförde avdelningen en synnerligen lyckad fest. I över en månads tid arbetade medlemmarna med att förfärdiga vinster för tombolan, samla pengar o. s. v. Och naturligtvis bakade de och skänkte allt kaffebröd till festen, med resultat att det blev en god ekonomisk behållning också.

Den nybildade avdelningen i Värnamo har redan hunnit med att ordna en mycket lyckad inbjudningsfest, med 150 deltagare. Den ekonomiska behållningen har avsatts för att bestrida omkostnaderna för studieveckan i maj, som avdelningen utsett en deltagare till. Om vi kan få ihop mera pengar vill vi gärna skicka två deltagare till kursen, skriver avdelningens ordf.

★

Från Gävle rapporteras att medlemmarna insamlat kläder och sänt gåvopaket till grekiska kvinnor i koncentrationsläger. Vid avdelningens senaste möte anmälde sig 14 nya medlemmar. Avdelningen har utsett en deltagare till förbundets studiekurs i maj. För att finansiera kommande utgifter, skriver avdelningens ordf., har föreningen en syjunta igång och nu har vi beslutat att dela den i två lag, för att på det sättet få ännu bättre fart på det. De två lagen tävlar om vem som kan åstadkomma mest och bäst.

KDV och Korea

Den 1 maj sänder KDV en opartisk undersökningskommission till Korea. En rapport från kommissionens kommer att framläggas vid det exekutivmöte som förbundet håller i Sofia i början av juni. Vid detta exekutivmöte skall man närmare bestämma om den planerade internationella konferensen för barnen. SKV:s ordförande skall delta i exekutivmötet.

Kvinnorna får aldrig ge upp försöket att vinna de kvinnor som vi kanske tror står långt från oss. Vi måste tala med dem om och om igen, få dem att inse vad freden betyder för deras dagliga liv. Vi måste gå till dem om och om igen efter en vecka eller efter fjorton dagar — ty när de förstår att enighet mellan kvinnorna kan ge oss fred, då är freden vunnen. Ge aldrig upp!

BETTY MIILARD, 1951
(USA)

Vi måste göra kvinnorna mera aktiva. Vi måste lära dem att det är ett sammanhang mellan deras dagliga liv och freden. Frihet och oavhängighet kan icke finnas utan fred.

KDV:S RÅDSMEDLEM
från Libanon, 1951

VÄGER JAG FÖR MYCKET

OM BEHANDLING AV FETMA

Det finns en suverän behandlingsmetod, som kan tillämpas i det stora flertalet fall. Modern medicin söker alltid nå fram till denna typ av behandling. Vid många sjukdomar kan man ännu så länge ej använda en sådan idealbehandling; det går nämligen inte att upptäcka dem förrän de nått en ganska kraftig utveckling. *Idealbehandlingen är den förebyggande. Man skall aldrig tillåta sig att bli fet.* Det är verkligen ingen konst att själv upptäcka att man börjar fetma. Då skall man genast börja behandlingen. Om man inte reder upp det på egen hand skall man söka läkare och få hjälp och stöd. Den som är t. ex. 166 cm lång och brukat väga 60 kg skall ta itu med sig själv redan när vågen visar 65–70 kg och komma till sin läkare åtminstone vid 75 kg. Hur många gånger har man inte med vemod sagt till en patient på 90 kg: »Om ni bara hade kommit när ni vägde 20 kg mindre!» Då får man höra tusen skäl. Ibland har vederbörande ingenting märkt — man undrar hur kläderna kunnat vara så tånjbara. Ibland har patienten haft så mycket arbete, att hon aldrig kommit i väg till läkare. Ibland har hon varit så olycklig över något att allt yttre gjort henne detsamma. Men oftast, oftast har hon bara tyckt att mat och godsaker smakat så bra och i det längsta sagt sig att fetman är klädsam — där ha vi det majestätiska stadiet! Och sedan har hon helt enkelt försökt glömma denna växande fetma: »Jag har inte vågat väga mig på länge».

Dietbehandling Behandlingen av fetma är *först och sist en dietbehandling*. Detta är en grundläggande behandlingsprincip, som man måste godta. Det gäller att öka sin kropps utgifter och minska dess inkomster till dess budgeten är balanserad. Och det gäller att *hålla kroppens budget balanserad*. Det första stadiet kan vara påfrestande — om man väger 50 kg för mycket får man kanske hålla på med det i 2 år. Men ingenting är vunnet om man inte från början är inställd på att äta endast så mycket som man behöver *under alla följande år*. Det är ganska meningslöst att gå igenom en snabb avmagringskur och sedan återgå till sin gamla mat-hållning. Det är i alla fall vad flertalet patienter göra! Återfallsprocenten hos avmagringspatienterna är sorgligt stor. De flesta vilja inte tro att man fetmar därför att man äter felaktigt. Och de flesta vilja inte tro att det är farligt för liv och hälsa att vara fet. Och de flesta vilja inte försaka det som smakar gott!

OM KOST DÅ MAN VILL MAGRA

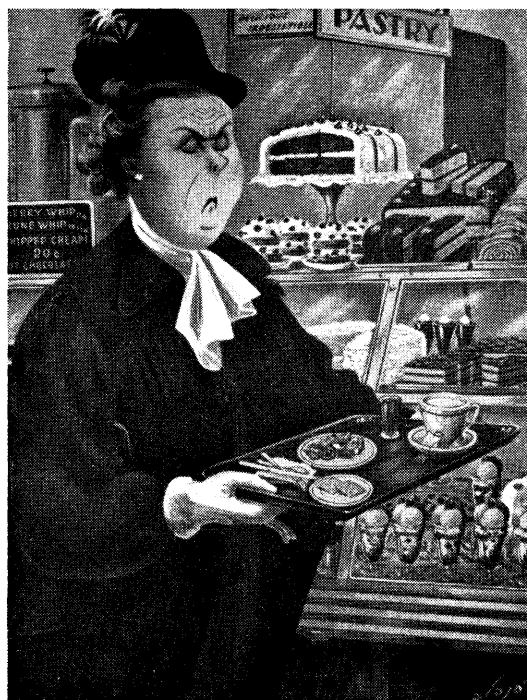
En avmagringsdiet skall vara mindre kaloririk än vanlig kost. Födans mängd skall minskas så att man delvis lever på sitt överflödiga hull. Samtidigt måste

man noga se till att kroppen får *minst* lika mycket som den normalt bör ha av cellernas byggnadsmaterial: äggviteämnen, vitaminer och mineralämnen. När man har ett fritt kostval kan det möjligen ge sig självt att tillräcklig mängd skyddsämnen komma med i kosten, men så snart man gör inskränkningar måste man tänka mera på kostens riktiga sammansättning. Händelsevis är det så lyckligt, att de födoämnen, som äro värdefulla genom sin halt av byggnadsmaterial, samtidigt äro de minst fettbildande. Grönsaker, frukt, fisk, kött, mjölk — det är vad en person som vill magra framför allt bör äta, och dessa födoämnen innehålla också allt vad kroppen behöver.

Den första bantningskuren angavs av William Banting år 1863. Han var en begravningsentreprenör, som vägde 90 kg till en längd av 165 cm, Han kunde inte snöra sina skor själv. Vid 66 års ålder sökte han en läkare för dövhet och fick samtidigt rådet att hålla en diet, som huvudsakligen bestod av magert kött och rostat bröd av råg och endast 1 liter dryck per dag. Banting magrade ganska snabbt 20 kg och gav ut en småskrift om sin kur utan att nämna sin läkares namn, varför kuren fick namn efter patienten.

En person, som är ungefär 166 cm lång och har lätt kroppsarbete, tål utan svårighet en avmagringsdiet med ett näringsvärde av ungefär 1,200 Kal. Detta betyder att man kan äta per dag:

- 10 gram smör
- ½ liter mjölk (därav gärna en del som surmjölk)
- 1 ägg
- 50 gram bröd (torrt bröd eller skorpor)
- 200 gram kött eller 300 gram fisk (ej feta sorter)
- 100 gram potatis
- ½ kg grönsaker (2–6 %, se nedan)
- 250 gram frukt (ca 10 % kolhydrat).



Det innebär ingen större uppoffring att leva på denna kost. Men dess genomförande förutsätter t.ex. tillgång på magert kött. Är man hänvisad till svin-kött så stiger kostens kalorivärde genast till 1,400 Kal. Den förutsätter helst att man har råd att köpa kött av så pass god kvalitet att man vissa dagar kan ha halstrat kött och ej behöver äta det ständigt i kokt form. De lämpliga grönsakerna och frukten äro också ganska dyra under vissa årstider. Det är billigare att äta mycket gröt och bröd och litet kött och grönsaker. Men hälsan framför allt. Och tänk så mycket man sparar genom att aldrig köpa kakor, bakelser, tårtor och choklad!

Grönsaker och frukter med en kolhydrathalt av 2--6 %:

sallad (grön, endivia)	grapefrukt	grön peppar
gurka	citron	kronärtskocker
spenat	omogna krusbär	gröna bönor
sparris	paranötter	purjolök
rabarber	sockerärter	brysselkål
surkål	vitkål	mandariner
blekselleri	blomkål	meloner
tomater	rödkål	oliver
rädisor	savoykål	smultron
svamp	auberginer	hallon
vaxbönor		

Andra grönsaker, t. ex. morötter, kunna ingå i kosten om man den dagen utesluter potatis.

De dagar då man äter fisk kan det ur måttads-synpunkt vara praktiskt att börja måltiden med en soppa, bestående av buljong (på tärning eller extrakt) med finskurna grönsaker. Man kan naturligtvis också göra soppor med kött och olika grönsaker.

Man bör ej äta mellanmål annat än i form av dryck: kaffe, te (eventuellt kallt med citron), mineralvatten.

Inga andra födoämnen än de i kosten ingående få förekomma. Alltså inga redda såser eller stuvningar. Som sötningsmedel måste man använda krystallos eller ett liknande preparat. Om man önskar en redning till en sås, kräm eller saftsoppa kan man använda arrowrot. Det går bra att göra en salladsås med en tesked paraffinolja i stället för vanlig olja. En bra efterrätt är puddingar av »Jello»-typ, dvs. fruktsaft, sötningsmedel och gelatin. Peppar, ättika etc. är oskadligt. Mycket salt bör undvikas.

Man måste bestämt avråda från svältkurer eller drastiska avmagringskurer utan läkarkontroll. Om kosten är alltför kolhydratfattig kan det leda till en ofullständig förbränning av kroppsfett och en anhopning av vissa syror i organismen. Man upptäcker en antydning till sådan förgiftning genom urinundersökning. En annan fara när man själv ordnar en svältkost är vitaminbristen. En kost med endast skummjolk och utan smör leder t. ex. småningom till brist på det nödvändiga A-vitaminet.

Bästa resultat — ett resultat som har utsikt att bli varaktigt — når man genom en långsam avmagring. 2—4 kg per månad är ungefär lagom, kanske något mer första månaden, då det går lättast. Det är för övrigt att märka att feta människor snabbt

kunna öka och minska ett par kilo, på grund av att det hos dem ofta finns en stor benägenhet för vattenretention. Detta är skälet till att salt mat bör undvikas av feta. (Vatten i organismen finns alltid i form av en 0,9 % koksaltlösning.)

Kroppsrorelse för att magra Man kan balansera kroppsbudgeten också genom att öka sina utgifter, dvs. genom ökad kroppsrorelse. För alla unga och medelålders människor med bra hjärta och ett ej alltför högt blodtryck är det synnerligen önskvärt att kombinera dietbehandlingen med någon form av systematisk muskelövning.

Många kvinnor ha ett arbete, som utförs under stillasittande, och ännu flera ha ett synnerligen ensidigt kroppsarbete, som inte ger en allsidig muskelanvändning. Alla dessa behöva — icke minst när deras kroppsvikt är för hög — någon form av allmän kroppsövning. Det är också ett faktum att muskelövning under avmagring förebygger slappt hull.

Den bästa formen av kroppsrorelse för att magra är säkerligen gymnastik med ett väl avpassat rörelseprogram. I regel kan man skaffa sig denna kroppsrorelse genom att vara med om vanlig motionsgymnastik — i en klubb, på sin arbetsplats, husmodersgymnastik, radions gymnastikprogram etc. Särskilt bra för de mera fetlagda är ett rörelseschema enligt Mensendiecks systemet. Man kan också med fördel gå en tid privat hos en gymnast och sedan fortsätta på egen hand med de rörelser man fått lära sig.

Massage kan vara mycket behagligt men ur avmagringssynpunkt är det mest effektivt för den som ger massagen — liksom ridning huvudsakligen ger kroppsrorelse åt hästen.

Det finns naturligtvis en rad olika former av sport, som också ge god och ganska allsidig kroppsövning. Huvudsaken är att man verkligen skaffar sig ett ordentligt mått av muskelövning, inte sporadiskt och kortvarigt utan regelbundet (minst 2 gånger i veckan) under lång tid.

Medicin för att magra Många fetlagda människor drömma om att kunna äta precis vad man vill och så med hjälp av tabletter hålla en önskvärd kroppsvikt. Detta är i varje fall för närvarande en önskedröm, utan verklighetsunderlag.

Till och med i de ovanliga fall där fetman är inresekreteriskt betingad och hormonbehandling behövlig bör den medicinska behandlingen kompletteras med en lämplig kost.

I regel ha de feta, som redan omtalats, en normal eller till och med höjd ämnesomsättning. Om grundomsättningen är normal eller något sänkt kan man utan fara ge en måttlig dos av det ämnesomsättningsstegrande sköldkörtelhormonet. Denna behandling kan emellertid beräknas ge effekt endast i samband med dietföreskrifter. Att behandla ett fall av vanlig fetma med thyreoideapreparat utan kostreglering är meningslöst. Att genom stora hormondoser höja ämnesomsättningen över normalvärdet under längre tid kan vara direkt skadligt.

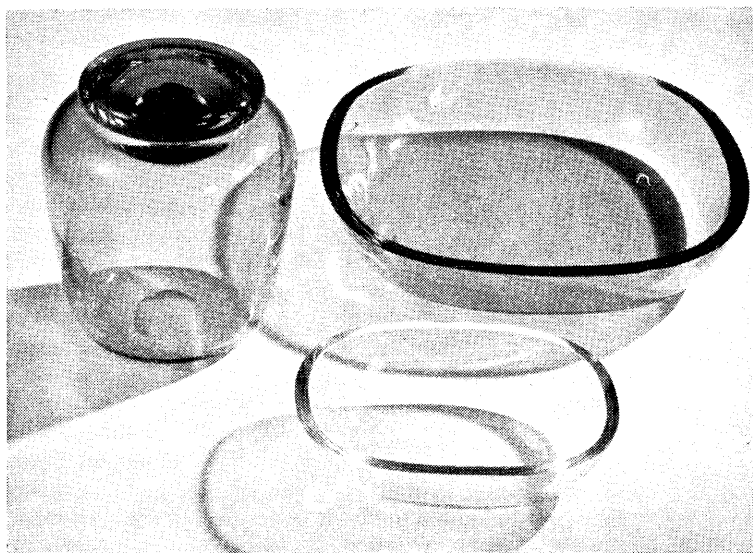
Forts. å sista sidan

SKÖNHET till vardags

Monica Bratt är Reijmyre Glasbruks konstnärliga medarbetare. Hennes glas hör till dem som man observerar ute i handeln och som man gärna umgås med i sina hem. Det är något rättframt och rent i de på en gång mjukt vänliga och strama formerna hos hennes ting, som på ett utmärkt sätt låter glasets egen karaktär komma till uttryck.

De representera »Vackrare vardagsvara» i ordets riktiga mening. Den karakteristiska färgskalan i rött, blått och grönt, som hon använder tillsammans med det ofärgade glasets kan betyda ett extra tillskott av stimulans och glädje i gråvädersdagar likaväl som den kan locka fram nya effekter när solen får spela i glasets tjocka väggar.

ÅKE HULDT



Ny människa

Som ymnig gråt
flödade min ömhet
över den nyföddes ansikte.

Vart skall du gå
med din sorg
med ditt förtroende
i den onda världen?

Människor skall såra dig
människor skall hjälpa dig.
Utkastad är du
och upptagen
i människors gemenskap.

GUNHILD TEGEN

Resa i Sovjet

Broschyren om svenska kvinnodelegationens besök i Sovjet sept. 1950 **har kommit**. Pris 1 krono. Rekvideras från Svenska Kvinnors Vänsterförbund, Box 18073, Stockholm 18.

Tidningen **Vi kvinnor** i demokratiskt världsförbund

Utgivare: Andrea Andreen
Köpmantorget 2, Stockholm
Redaktionskommitté: Gunhild Tegen,
Valborg Svensson,
Utkommer med nio nr per år.
Prenumerationspris per år: Kr. 2: 50.
Lösnummer 35 öre (kommissionärer antagas).
Postgiro 51323, Box 18073, Stockholm 18.
Svenska Kvinnors Vänsterförbund.

VÄGER JAG...

Fors. fr. sid. 14

Aptitnedsättande läkemedel ha under senare år fått en viss plats vid behandlingen av fetma. Man har numera tillgängligt ett sådant preparat, som förefaller tämligen oskadligt och bör kunna användas periodvis under en pågående avmagringskur, t. ex. om man haft en tillfredsställande viktnedgång under ett par månader och vikten sedan står stilla. Ifrågasättande medel är amfetaminsulfat (afatin). De obehag man någon gång sett vid afatinbehandling ha bestått i en viss excitation och möjligen störd sömn. Risk för vanebildning anses ej föreligga. En nackdel med preparatet, som framhållits av en del forskare, är att patienten kan komma att lita för mycket på det och inte sköta sin diet. Bäst resultat med det får man utan tvivel under en sjukhusvistelse, då läkaren bestämmer kosten och afatinet nedsätter aptiten så att patienten ej förlorar tålamodet,

Vitamin- och mineralämnespreparat, särskilt järn, behöver man ofta ge som tillägg till kosten, icke minst när grönsaker tidvis finnas att tillgå huvudsakligen i konserverad form. Genom dessa preparat motverkar man även den trötthetskänsla, som ofta uppkommer när födans kalorivärde är lågt.

Urindrivande medel ha stundom sin givna plats. Ovan har nämnts att vattenretention ofta förekommer vid fetma. Hos kvinnor är denna tendens uttalad vid tiden för menstruationen. Man kan då ge ett urindrivande medel för att viktnedgången ej skall upphöra.

ANDREA ANDREEN

UR INNEHÅLLET:

	Sid.
ELISABETH TAMM: Och ändå rör det sig ...	2
ANDREA ANDREEN: För barnens skull	2
RUT HILLARP: Blommorna, ny dikt	3
BÖCKER	4
ASTRID FORSBERG: Handen, novell	5
HANNELE: Att bli människa	7
BARNENS DAG	8—9
INGER HAGERUP: Två dikter	11
MONICA BRATT och ÅKE HULDT: Skönhet till vardags	15
GUNHILD TEGEN: Ny människa, dikt	16